

Českobratrská církev evangelická

Synodní rada, poštovní přihrádka 466, 111 21 Praha 1, Jungmannova 9
tel.: 224 999 211, fax: 224 999 219, e-mail: srcce@srcce.cz; www.srcce.cz

Všem staršovstvům sborů ČCE,
kazatelům a církevním pracovníkům v důchodu

V Praze dne 7. srpna 2009
Č.j.: SEK/1147/2009

Informace o práci komise synodu „Cesta církve v letech 1945-1989“ a velmi naléhavá žádost o pomoc

Vážení bratři, vážené sestry,

letošním rokem se pro každého z nás, pro naši církev, pro naši společnost i pro některé okolní země dovrší dvacet let politicky svobodného života. Ze současného stavu světa, ani z toho, jak to v naší zemi po dvaceti letech svobody vypadá, nemusíme pociťovat žádnou velkou radost. To ale neznamená, že bychom směli přestat být za vnější svobodu vděční, a že bychom neměli dále usilovat o nápravu věcí lidských.

Výchozí otázkou však je, jak to bylo za nesvobody s naší vnitřní svobodou? Případně, jak dalece jsme byli stateční, nebo lhostejní, nebo ustrašení. Dnes bychom měli být hotovi podívat se zevrubně a pravdivě na to, jak církev prošla obdobím mezi roky 1948 – 1989. My starší, službou i věkem, bychom neměli okřikovat své špatné svědomí z toho, jak se komunistickému režimu dařilo nás zastrašit. Vy věkem i službou mladší se nepřestávejte zajímat o to, jaké mechanismy rozvíjela totalitní moc. Zájem o to a vědomí, jaké to v totalitním režimu bylo, jsou nejlepší prevencí před tím, aby se smutná historie neopakovala.

Komise „Cesta církve od roku 1945 do roku 1989“ se na základě zadání synodu pokouší zachytit, jakými cestami kráčela naše církev tímto nesnadným dějinným údobím. Zvláště po vydání *nových církevních zákonů z roku 1949* se církve staly objektem nejen kontroly, ale i manipulace, nátlaku, pomluv a pronásledování ze strany komunistického režimu. (Budíž řečeno, že ještě mnohem hůře, než naše církve, na tom byla v té době církev římskokatolická.)

Komise svou práci chápe těž jako splátku dluhu církve vůči svým laikům, především tzv. kulakům a vesnickým boháčům, živnostníkům a podnikatelům a všem dalším obětem „budování socialismu a upevňování míru“, i kdyby při tom „neměl zůstat kámen na kameni“. (K tomu viz níže odstavec 2 na druhé stránce).

Důležitými zdroji informací jsou dokumenty, které členové komise studují, zapisují a fotografují v badatelných celé řady archivů (Archiv SR, Národní archiv, Archiv bezpečnostních složek a další). V některých archivních fondech je uloženo mnoho významných a důležitých, dříve utajovaných materiálů, v nichž se dá mnohé dohledat. Tyto materiály však ani zdaleka nezachycují celou šíři, rozmanitost a často i škodolibost všech forem represe, jimiž režim tlačil na církve a na jednotlivé její údy. Neméně důležitými zdroji informací jsou proto i **pamětníci, jejich vzpomínky, případně zápisy.**

Výsledky práce komise budou uveřejněny ve svazcích *Knižnice studijních textů ČCE*. První díl je připravován k vydání letos na podzim. Bude obsahovat několik již zpracovaných témat. Pro zpracování některých dalších závažných témat však komise nemá dostatek podkladů. **Potřebuje proto spolupráci a pomoc všech pamětníků, kteří v církvi žijí a pamatují si události ve sborech a rodinách v průběhu více jak padesáti let.**

Žádáme vás o pomoc a spolupráci v těch záležitostech a kategoriích osob, o něž se jedná:

- 1) Komise dokumentuje a zpracovává **případy pronásledování a represe farářů** naší církve. Jedná se v první řadě o bratry, kteří prošli komunistickými kriminály (bylo jich čtrnáct), dále o bratry, kteří byli zařazeni do PTP a také o bratry a sestry, kteří ztratili „státní souhlas“. Pokud jde o tuto kategorii, je poměrně dobrý přehled, kromě všech, kteří byli v PTP.
- 2) **Ovšem, mnohem více než farářů, bylo v našich sborech pronásledovaných, vyšetřovaných a vězněných laiků. Nejpočetnější mezi nimi byli soukromí zemědělci, živnostníci, úředníci a státní zaměstnanci. Tyto případy zatím podchyceny nejsou a komise se bez pomoci pamětníků v našich sborech neobejde.**
- 3) Dále jde o ty údy církve, kteří v důsledku kádrování a represe křesťanů ztratili zaměstnání, nebo nemohli studovat. V těchto případech se opět ví spíše jen o farářích, kteří ztratili souhlas a tím pádem i své zaměstnání. Neví se však o všech evangelických učitelích a pracovnících jiných oborů, kteří byli v našich sborech pro své „náboženské předsudky“ postiženi ztrátou svého zaměstnání, nebo jinou represí. **Také zde je komise odkázána na pomoc pamětníků.**
- 4) Komise by též ráda podala svědectví o **rezistenci a bratrské solidaritě** v církvi, o tom, že mnozí nepodlehli režimní manipulaci. Především ve sborech probíhal zápas o věrnost na bytostné úrovni. Jedná se o **dokumentování kritických vystoupení vůči totalitnímu režimu, o protestní, nebo solidarizační dopisy podepsované členy sborů a pod.** Jde především o nonkonformní postoje zaujímané mnohými staršovstvy i jednotlivými členy našich sborů, když byli svědky konkrétní náboženské i občanské diskriminace, či přímo pronásledování.

Uvítali bychom, kdyby byl v každém staršovstvu určen odpovědný člen sboru, který by sám měl zájem zmapovat ve sboru výše zmíněné oblasti a účastníky represí i rezistence a solidarity (sborový kronikář, pamětník, historik...). Tento důvěrník by měl spolu s dalšími pamětníky sepsat **jména a data narození osob, jejichž kauzy obsažené ve výše zmíněných bodech 1.–4. by komise měla dokumentovat.** Když se nikdo takový nenajde, měl by se toho ujmout farář/ka s kurátorem/kou. Opravdu – stačí jména, data a stručný popis kauzy – ostatní se dá doplnit studiem v archivech. Velmi vítané by také byly jakékoli **písemné dokumenty** (především soudní spisy, ale i různá předvolání, posudky a podobně, též i zápisy ze schůzí staršovstva, nebo ze sborové kroniky). Je možno také přímo **oslovit oběti represí a jejich rodinné příslušníky**, zda nesepsali paměti, nebo je povzbudit, aby je sepsali. Také je možné vyprávění pamětníků natočit na záznamové zařízení.

Od jednotlivců a jejich rodin, v různé míře pronásledovaných komunistickým režimem, církev často odvracela svou tvář. Touto dokumentací jen částečně splatíme dluh a uctíme památku obětí komunistického režimu v našich sborech.

Vše, co bude komisi poskytnuto, bude okopírováno a v pořádku vráceno. Veškeré materiály které má a bude mít komise k dispozici, budou po skončení práce komise uloženy do Archivu ČCE, který je v ústředí církve. S materiály a sděleními, které budou obsahovat osobní data, bude nakládáno v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.

Prosíme přiložte srdce i mysl k těmto věcem.

Děkujeme Vám

Mahulena Čejková
synodní kurátorka

Pavel Hlaváč
předseda komise

Joel Ruml
synodní senior